

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАСОБІВ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Сабадаш О., студентка гр. Ю-65

Завдяки зусиллям науковців теорія кримінально-процесуальних доказів збагатилась дослідженнями, які сприяли покращенню практики кримінального судочинства та вдосконаленню діючого законодавства. В той же час слід констатувати, що на сьогоднішній день ряд проблем, які стосуються теорії судових доказів у кримінальному процесі, є недостатньо розробленими, а частина питань так і залишились дискусійними. До числа спірних відносяться питання доказів і доказування, предмета і суб'єктів доказування тощо.

Проблеми доказування досліджувались багатьма вченими, оскільки доказування має місце на всіх стадіях кримінального судочинства, воно так чи інакше пов'язано з усіма його інститутами.

Відповідно до ст. 65 КПК України, доказами в кримінальній справі є всякі фактичні дані, на підставі яких у визначеному законом порядку орган дізнання, слідчий і суд встановлюють наявність або відсутність суспільно-небезпечного діяння, винність особи, яка вчинила це діяння, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Ці дані встановлюються: показаннями свідка, показаннями потерпілого, показаннями підозрюваного, показаннями обвинуваченого, висновком експерта, речовими доказами, протоколами слідчих і судових дій, протоколами з відповідними додатками, складеними уповноваженими органами за результатами оперативно-розшукових заходів, та іншими документами.

Одним із найстародавніших джерел доказів і способом встановлення істини є показання свідків. Однією з основних вимог, які ставилися і ставлять перед свідком, є його правдивість, об'єктивність, істинність свідчень. Згідно ч. 1 ст. 68 КПК: «Як свідок може бути викликана кожна особа, про яку є дані, що їй відомі обставини, які відносяться до справи».

Показання потерпілого визначені кримінально-процесуальним законом як доказ. Цей вид доказів має багато спільного з показаннями свідка. Однак його особливість полягає в тому, що потерпілий: 1) має особисту зацікавленість; 2) будучи очевидцем злочину зазначає психологічний стрес, фізичні страждання, а тому може мати більшу суб'єктивну схильність до спотворення дійсних обставин справи.

Щодо показання обвинуваченого в контексті встановлення істини у справі окреслюється два проблемних напрями. По-перше, йдеться про показання особи яки різновиду доказу, а, по-друге, в аспекті допустимості скорочення процедури судового розгляду у зв'язку з визнанням особою своєї вини. Взагалі проблема визнання особою вини є одним із наріжних каменів кримінального процесу. У зв'язку з реформуванням кримінального процесу України дана проблема знову набуває дискусійного характеру. Зокрема, це стосується статей 277, 319, 321, 339 проекту КПК України. Автори проекту Кодексу застосували англо-американський підхід до вирішення питання щодо визнання вини підсудним як доказу у кримінальному судочинстві. Сутність цього підходу полягає в тому, що всі докази, які визнаються однією зі сторін (обвинуваченим), вважаються доведеними і додаткового доказування при судовому доказі вже не потребують. Дана позиція піддається справедливій критиці.

Кримінально-процесуальний закон також відносить до доказів протоколи слідчих і судових дій. Протокол – це процесуальний документ органів досудового слідства і суду, який відбиває порядок вчинення процесуальних дій, законність отримання та закріплення доказів у справі. Доказове значення має те, що отримано в результаті здійснення цієї процесуальної дії (вилучені речові докази, отримано показання особи тощо). Тому, протокол слідчої та судової дії в цьому розумінні не є доказом, він лише вказує на докази у справі або на їх джерела. Протоколи слідчих та судових дій як джерело доказів є складовою частиною тієї змішаної форми кримінального процесу, яка нині діє в Україні. У разі переходу до засад змагальності на досудових стадіях кримінального процесу в контексті рівної можливості учасників процесу в наданні доказів, необхідно переглянути доцільність широкого застосування цього виду доказів.

Таким чином, можна зробити висновок, що існуюча система доказів у кримінальному судочинстві України потребує реформування, оскільки вона не забезпечує певною мірою здійснення демократичного, змагального, спрямованого на встановлення істини у справі кримінального процесу.

Наук. керівник - Курдес О.Л., *ст. викладач кафедри права*